

JORDI CASANOVA, biòleg, publica 'Petita història dels humans' (Ed. La Campana)

“Hem de ser humils com a humans, perquè només som una espècie més”

Jordi Casanova

Les preguntes senzilles que li formulaven els fills i els amics sobre qüestions de ciència van motivar Jordi Casanova (Barcelona, 1959) a escriure el seu primer llibre de divulgació, *Petita història dels humans* (Ed. La Campana). Darrere del centenar de pàgines d'aquest volum, hi ha tota l'experièn-

cia d'un doctor en Biologia per la Universitat Autònoma de Madrid, que posteriorment va ampliar els seus estudis a la Columbia University de Nova York, i que actualment exerceix de professor d'Investigació al CSIC (Consejo Superior de Investigaciones Científicas). Jordi Casanova és especialista en biogenètica i membre de l'Institut de Recerca Biomèdica de Barcelona.

humans com més tecnològics. Hi està d'acord?

Hi faria un matís: la mateixa distinció entre natura i tecnologia no és tan clara. La tecnologia és la nostra manera de ser naturals. Hi ha espècies que la selecció natural ha afavorit per determinades característiques. A nosaltres, ens ha afavorit per tenir una gran capacitat manual i de previsió. Si les posem totes dues juntes, en surt la tecnologia, que és molt més *natural* del que ens pensem. La distinció entre tècnica i natura la fem nosaltres.

Per això vostè desmunta la identificació d'allò natural com a bo, i artificial com a dolent...

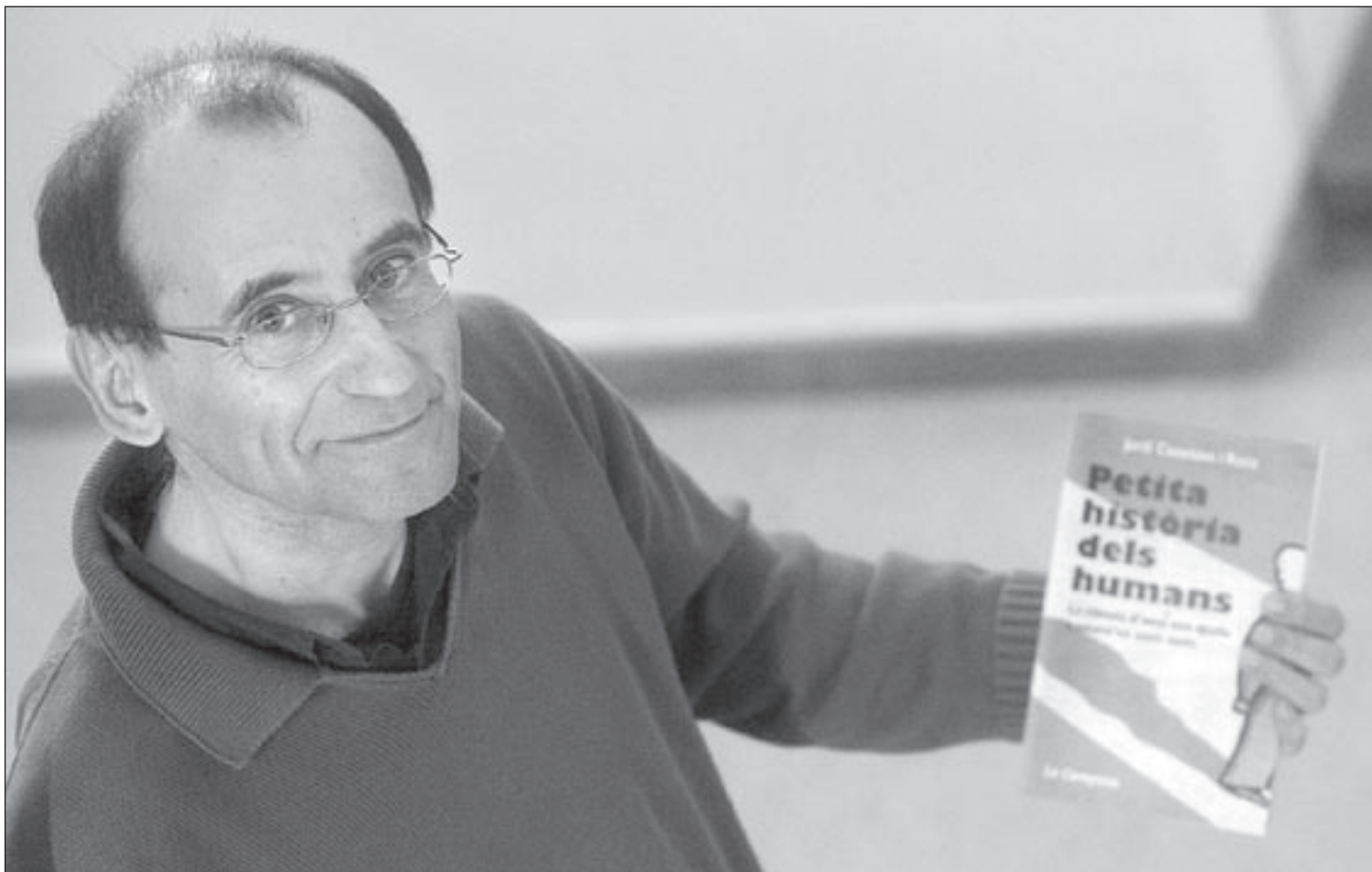
Per a mi, la bondat o maldat de les coses s'ha de jutjar en funció dels efectes que produeix. El còlera és absolutament natural, i no crec que ningú defensi que és bo. De la mateixa manera, hi ha aplicacions tecnològiques que poden ser bones o dolentes.

Parlem ara d'un cas concret de la nostra relació amb la ciència: malgrat que els científics avalen la vacuna de la grip A, molta gent n'és escèptica. Per què en desconfiem?

En aquest cas, hi ha aspectes il·lustratius: és de les vegades que hem anat més ràpid entre detectar una malaltia i trobar-hi un medicament. I això ha passat, pràcticament, davant dels mitjans de comunicació. Per primera vegada, la gent ha estat capaç de seguir processos que abans es feien en laboratoris o assajos clínics fora del focus. Quan una vacuna o un remei arribava a la societat, venia amb unes proves que la gent no havia vist, ens en trobàvem el resultat.

Potser és perquè es va exagerar sobre els efectes de la grip A?

L'altre aspecte que hem de tenir en compte és que ens enfrontàvem a una malaltia que no sabíem com havia de ser. I s'han hagut de prendre decisions que, a pilota passada, podem pensar que eren exagerades. Tot aquest debat sobre posar-se o no la vacuna existeix, en part, perquè s'ha demostrat que la grip no és tan mortífera com ens pensàvem. Si s'estigués carregant molta gent, la gent es posaria la vacuna sense tantes preocupacions.

ALBERT LLIMOS

Vic

Jordi Vilarrodà

Petita història dels humans és un llibre per posar-se al dia. Jordi Casanova sosté que el pensament contemporani s'ha d'adaptar, incorporant els extraordinaris avenços que ha fet la ciència. La seva claredat ha convertit aquest llibre en un inesperat èxit de vendes. El passat mes d'octubre, el va presentar a Sant Joan de les Abadesses, població a la qual està molt vinculat, i fa pocs dies ho va fer a EL 9 NOU i EL 9 TV.

Aquest llibre el va obligar a sortir del seu àmbit d'estudi, que és molt concret, i fer una reflexió més general sobre la ciència?

Hi ha el doble aspecte, en la divulgació: l'ús d'un llenguatge planer i la capacitat de sortir del que fas com a especialista per contestar les preguntes més genèriques. La ciència actual porta a un grau d'especialització cada vegada més gran, però això no és el que et demana la gent. Abans d'anar als detalls, hem de ser capaços

d'explicar allò general.

La ciència és solucionadora de problemes, però també és una forma de coneixement, que ens ajuda a saber qui som i d'on venim...

Són dos aspectes que sempre han anat lligats. La ciència té aquest doble aspecte: incrementar el coneixement, i aquest pot tenir la vessant

“Allò natural és bo? El còlera és natural, i ningú creu que sigui bo”

més teòrica de conèixer-nos a nosaltres mateixos... però aquest coneixement és sovint aplicable: el que podem saber sobre els bacteris dona lloc a descobrir un antibiòtic.

L'aplicació pràctica de la ciència, la coneixem i valorem. Vostè posa èmfasi en la part...

La validació pràctica de la ciència està molt assumida, però tot el que la ciència ens diu sobre nosaltres mateixos arriba menys a la gent. En

aquest sentit, no he fet un llibre per divulgar coneixements concrets de la ciència, sinó les implicacions que aquests coneixements tenen per saber què som com a humans, quin és el nostre lloc en relació amb el món i a les altres espècies.

I la conclusió d'aquesta reflexió és que hem de ser més humils?

És una humilitat doble: com a humans, perquè som una espècie més. I també com a ciència, perquè la ciència es planteja interrogants molt humils: no ens està dient perquè estem en el món –això ja ho fa la filosofia– sinó com hem arribat fins aquí. La ciència és una eina de coneixement, un instrument, però no un fi en ella mateixa. Per això em costa entrar en els debats sobre si la ciència és bona o dolenta... una eina de la ciència pot provocar la bomba atòmica i una altra, la medicina nuclear. Depèn de nosaltres la decisió de com ho fem servir.

Cada nova resposta que troba la ciència, multiplica

les preguntes?

Absolutament. L'únic que fem és anar movent la frontera del coneixement. Si som capaços d'il·luminar un racó que teníem fosc, hi trobarem coses que ni tan sols havíem imaginat, i aquestes són les que ens generen noves preguntes. I així és com anem avançant. Les preguntes

“Si s'estigués morint molta gent per grip A, ens vacunariem sense preocupació”

que ara ens fem com a científics, no és que no les poguessin contestar fa dos-cents anys, és que no se les podien ni formular! La ciència avança no tant per donar respostes a preguntes com per la capacitat de fer-se noves preguntes. I crec que és una característica de qualsevol saber: no s'acostuma a tancar temes, sinó que n'obren de diferents.

L'arqueòleg Eudald Carbonell diu que som més